

Innst. S. nr. 199

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 7 (2008–2009)

Innstilling fra utenrikskomiteen om Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union (IPU) for 2008

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union (IPU) for valgperioden 2005–2009 består av følgende representanter:

Medlemmer:

Finn Martin Vallersnes (H), leder
Thore A. Nistad (FrP), nestleder
Espen Johnsen (A)
Torny Pedersen (A)

Personlige varamedlemmer:

Ola T. Lånke (KrF)
Per Roar Bredvold (FrP)
Ingrid Heggø (A)
Øystein Djupedal (SV)

1.1 Generelt

IPU ble etablert i 1889. Organisasjonen er et samlingspunkt for dialog for parlamentarikere fra 154 land. Den arbeider for å fremme fred og samarbeid, og støtte utviklingen av representativt demokrati i alle verdensdeler. Dette skjer gjennom erfaringsutveksling og informasjonsspredning mellom parlamentene, og ved debatter for å sikre parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert tre faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, bærekraftig utvikling, finansiering og handel, og for menneskerettigheter og demokrati. I tillegg finnes det tematiske komiteer, bl.a. en komité for FN-spørsmål.

1.2 Hovedspørsmål

Målet om å engasjere parlamentene og parlamentarikere i aktuelle og viktige saker sto sentralt i 2008.

Trusselen representert ved klimaendringer, konflikten i Midtøsten og finanskrisen var eksempler på dette. IPU ønsker å bidra til at nasjonale parlamenter og regionale parlamentarikerforsamlinger på en bedre måte kan støtte opp om FN's arbeid. Arbeidet som tar sikte på tettere kontakt og samarbeid mellom IPU og FN ble videreført, og flere positive utviklingstrekk kunne noteres.

Komiteen for FN-saker hadde et aktivt år, i første rekke gjennom sin rådgivende gruppe, som ble gitt eget mandat under vårsesjonen.

1.3 Vårsesjonen, 118. konferanse i Cape Town

Stortinget deltok med fem delegasjonsmedlemmer på denne konferansen, som fant sted i perioden 13.–18. april. Under vårsesjonene foregår de viktigste debattene dels under generaldebatten i plenum, og dels i de tre faste komiteene. I tillegg kommer debatt

av et hastetema knyttet til et særlig aktuelt internasjonalt spørsmål.

Temaet for generaldebatten var fattigdomsbekjempelse. Mange valgte å fokusere på tusenårsmålene og de stigende matvareprisene. Også det norske innlegget omhandlet matvaresituasjonen, og det ble tatt til orde for å bekjempe fattigdom gjennom satsing på jordbruk, helse og utdanning.

Det ble fremlagt flere forslag til hasteresolusjon, men det var størst støtte for en resolusjon om konflikten mellom Israel og palestinerne. De opprinnelige utkastene var imidlertid ikke akseptable for 12 Plussgruppen, som innbefatter Norge. Gjennom forhandlinger kom man fram til en tekst som var bredere anlagt og også inkluderte miljøaspekter. Samtidig hadde den klar referanse til palestineres rett til selvbestemmelse og en henstilling om at blokaden av Gazastripen måtte heves.

Den vanskelige situasjonen i Zimbabwe satte sitt preg på sesjonen. Sør-Afrikas forslag om å utarbeide en egen uttalelse, en "presidentserklæring", med kritikk av myndighetene i Zimbabwe, ble godt mottatt. Uttalelsen ble vedtatt av forsamlingen og ble positivt omtalt i sørafrikansk media.

Forsamlingen vedtok hovedresolusjoner om følgende temaer: parlamentenes rolle når det gjelder avveiningen mellom nasjonal sikkerhet, menneskelig sikkerhet og trusler mot demokratiet (1. komité), parlamentarisk kontroll over statens politikk for utviklingsbistand (2. komité), og arbeidsmigrasjon, menneskehandel, fremmedfrykt og menneskerettigheter (3. komité). Resolusjonene ble vedtatt ved konsensus.

I debattene i 1. komité fremhevet mange innlegg viktigheten av å bekjempe terrorisme innenfor folkerettens rammer. Forbudet mot tortur ble trukket fram som en absolutt menneskerettighet. Det norske innlegget omhandlet i tillegg faktorer som kan bidra til å gi en bedre forståelse av problemstillingene og årsakene til terrorisme og ekstremisme slik at innsatsen kan gjøres mer effektiv.

I 2. komité var debatten særlig fokusert på mottakerlandenes ansvar og mer effektiv bruk av bistandsmidler, bekjempelse av korrupsjon, godt styresett, respekt for menneskerettigheter og gode rammevilkår for utvikling og økonomisk vekst. Men giverlandenes rolle ble også berørt. Mange giverland sa seg enig i at de rike landene kunne strekke seg lenger enn i dag. Samtidig ble det i det norske innlegget pekt på behovet for velfungerende kontrollmekanismer på nasjonalt nivå. I 3. komité viste flere av innleggene til innvandreneres mange positive bidrag til samfunnet, og verdien av multikulturelle samfunn. Det norske innlegget la særlig vekt på bekjempelse av menneskehandel.

Det ble også besluttet å intensivere arbeidet med å øke kontakten og samarbeidet mellom IPU og FN. I dette står FN-komiteens rådgivende gruppe, som ble gitt eget mandat under sesjonen, sentralt. Ifølge mandatet skal gruppen bl.a. foreta feltbesøk for å studere parlamentarisk involvering i FNs reformer på landnivå. Gruppen ledes av Finn Martin Vallersnes.

Komiteen for parlamentarikeres menneskerettigheter fremla som vanlig sin rapport i plenum. Rapporten går i detalj gjennom situasjonen for parlamentarikere i en rekke land og forsamlingen vedtar resolusjoner om hvert enkelt tilfelle.

1.4 Høstsesjonen, 119. konferanse i Genève

Sesjonen fant sted i Genève 13.–15. oktober. Fra Stortinget deltok fem representanter. Temaene for diskusjonene i de tre komiteene var ikke-spredning av atomvåpen, klimaendringer og ytringsfrihet. I tråd med reformer vedtatt året før var dette å regne som en foreløpig debatt som peker fram mot neste års hovedsesjon. Tematikken vil der bli gjenstand for grundig behandling som skal kunne ut i resolusjoner. Sesjonen hadde en egen debatt om finanskrisen hvor det ble brakt til torgs svært ulike synspunkter om dens årsaker og hvordan man kan få verdensøkonomien på rett kjørl. Det var enighet om at krisen vil ramme svake grupper sterkest.

Komiteen for FN-saker avholdt møte under sesjonen. Møtet ble ledet av Finn Martin Vallersnes, som leder komiteens rådgivende gruppe. Presentasjonen av gruppens rapport etter et feltbesøk til Tanzania i september sto sentralt. Et hovedmål under besøket var å vurdere fremdriften i arbeidet med FN-reformen om å "levere som én" på landnivå, og i hvilken grad parlamentet er involvert i denne viktige prosessen. I rapporten konkluderes det med at reformarbeidet har tatt viktige skritt framover, men at parlamentets involvering og medvirkning er utilfredsstillende. Det foreslås flere tiltak for å rette opp dette og øke nasjonalforsamlingens involvering i FNs virksomhet i landet og i anvendelsen av bistandsmidler.

FN-komiteen og dens rådgivende gruppe har holdt et høyt aktivitetsnivå gjennom 2008, og deres arbeid følges med betydelig interesse i IPU da de anses som viktige i arbeidet med å bringe IPU og FN tettere hverandre og mobilisere parlamentarisk støtte for FNs virksomhet. Det høye aktivitetsnivået ventes å fortsette.

I tråd med beslutninger tatt under vårsesjonen hadde eksekutivkomiteen forberedt en endring i IPU's statutter som åpnet for at de palestinske selvstyremyndighetene kunne få fullt medlemskap. Dette ble vedtatt med stort flertall og banet vei for å ta opp Palestinas parlament som fullt medlem. I beslutningen om opptak heter det at Det palestinske nasjonale råd (PNC) skal fasilitere den palestinske deltakelsen

i IPU så lenge Den palestinske lovgivende forsamling (PLC) er forhindret fra å utøve sin virksomhet.

Under sesjonen ble det holdt valg på IPU's president. The-Ben Gurirab, som er parlamentspresident i Namibia og har mangeårig internasjonal erfaring, ble valgt til ny president for tre år.

1.5 Andre møter

I tillegg til de to faste sesjonene arrangerer IPU og FN parlamentarikerkonferanser i tilknytning til viktige internasjonale møter på regjeringnivå. Et medlem av delegasjonen deltok på et parlamentarisk møte og andre møter i forbindelse med FNs kvinnekommisjon i mars. Lederen av Stortingets IPU-delegasjon deltok 20.–21. november under den årlige parlamentariske høringen i FN, New York, i tilknytning til FNs generalforsamling. Tema for høringen var viktigheten av å overholde inngåtte forpliktelser i

sammenheng med fredsbevaring og konfliktforebygging. Den omfattet også behandling av en felles IPU–FN-resolusjon som ble vedtatt av generalforsamlingen. Delegasjonslederen deltok også på den parlamentariske høringen som fant sted i forbindelse med oppfølgingskonferansen om finansiering for utvikling i Doha 28. november 2008.

2. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 7 (2008–2009) – Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union (IPU) for 2008 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 22. april 2009

Olav Akselsen

leder

Vidar Bjørnstad

ordfører

